

Θανάσης Αλεξίου, Κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις τους «σχολικού εκφοβισμού»

Αυτό που θέλω να δείξω είναι ότι ένα πρόβλημα παιδαγωγικής πρακτικής, όπως είναι ο σχολικός εκφοβισμός (bullying) ιδεολογικοποιείται και μετατρέπεται σε πρόβλημα ελέγχου (αστυνομικού ή ψυχιατρικού) του σχολείου και της οικογένειας. Νομίζω όμως πως η πίεση της κοινωνίας, όπως μεταφέρεται μέσα από την κοινή γνώμη, αλλά και μέσα από τους ίδιους τους γονείς προς το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς, παραγνωρίζει τις συνθήκες άσκησης του παιδαγωγικού έργου. Αυτό ασκείται και από εδώ εξαρτάται η επάρκεια και η επιτυχία του, σε συνθήκες απαξίωσης του έργου των εκπαιδευτικών, υποχρηματοδότησης και αποδιοργάνωσης, αν όχι διάλυσης των σχολείων, πράγμα που προιόνιζει τόσο την αξιοπιστία του σχολείου ως θεσμού όσο και τη θέση του δάσκαλου στα μάτια των παιδιών, υποσκάπτοντας το εύρος του παιδαγωγικού διαβήματος. Αν πάλι υποθέταμε ότι η οικογένεια θα μπορούσε να υποστηρίξει συμπληρωματικά αυτό το παιδαγωγικό διάβημα, στις σημερινές συνθήκες αυτή κάθε άλλο παρά μπορεί να ανταποκριθεί, πράγμα που αυξάνει την απόσταση ανάμεσα σε αυτήν και το σχολείο ανατροφοδοτώντας τη γνωστή συζήτηση για το πολιτισμικό της έλλειμμα. Και αν το πρόβλημα στο παρελθόν αντιμετωπίστηκε με αντισταθμιστικές πολιτικές, σήμερα σε συνθήκες κατάρρευσης των προνοιακών δομών και απαξίωσης του δημόσιου τομέα ως παραγωγού αξιών χρήσης, δεν μένει τίποτα άλλο από την ενεργοποίηση μηχανισμών κοινωνικής πειθάρχησης. Σε συνθήκες μάλιστα μαζικής ανεργίας και εξαθλίωσης με ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού να εκτίθεται στη «δομική βία», -συνακόλουθο της οποίας είναι ο φόβος της απόλυσης από τη δουλειά, η ανέστια, η πείνα και η κοινωνική έκπτωση/ κοινωνική αποειδίκευση-, διαμορφώνονται οι ευνοϊκοί κοινωνικοί όροι για την εμπέδωση πρακτικών εκφοβισμού στην κοινωνία που «περνούν» και στο σχολικό βιόκοσμο. Σε τελική ανάλυση η διαχείριση του προβλήματος, περιορισμένα εξαρτάται από τους κοινωνικούς δρώντες του σχολείου, πολύ περισσότερο όμως από εξωσχολικούς παράγοντες (σύστημα κατανομής των πόρων, εκπαιδευτικές πολιτικές, εμπορευματοποίηση των δημόσιων αγαθών, ταξική κατάσταση της οικογένειας κ.λπ.).